

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.22.063/2015/3.

A tanács tagjai:

Dr. Mészáros Mátyás a tanács elnöke
Dr. Pataki Árpád előadó bíró
Böszörményiné dr. Kovács Katalin bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Mizik Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Mizik Andrea ügyvéd)

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Desits Márta ügyvéd

A per tárgya:

kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 41.Pf.634.060/2015/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.P.90.776/2014/14.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezi és megállapítja, hogy az alperest a felperest 2012. január 20-án a társasház lépcsőházában ért balesetből eredő káraiért 30 %-os felelősség terheli.

- A felperes felülvizsgálati költségét 30.000 (harmincezer) forintban, az alperesét 70.000 (hetvenezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és a .. Kft. között megbízásos jogviszony állt fenn, amelynek kapcsán a felperes felkereste 2012. január 20-án a Kft-nek

az alperesi társasház magASFöldszintjén működő irodáját ügyintézés céljából. Innen őt a cég alagsori irodájába irányították. A lépcsőházban délután 13 - 14 óra közötti időben a látási viszonyok a villany felkapcsolása nélkül is megfelelőek voltak. A felperes az alagsori irodát gyalog közelítette meg, ott korábban még nem járt. A felperes részére a magASFöldszinti irodában útvonalat nem javasoltak, ő nem a lépcső alján jobbra lévő irodába ment, hanem balra tovább haladva, az alagsori pince bejárati ajtaját nyitotta ki. Onnan lépcső vezetett le az ott lakó .. lakásához. Világítás felkapcsolása nélkül a lépcső sötét volt, annak csak a körvonalai látszódtak. Világítás nélkül a lépcső közlekedésre nem volt alkalmas. A pince villanykapcsolója nem közvetlenül a felperes által használt lejárattal mellett, hanem a bejáratától mintegy 2 m-re továbbmenve, az alagsori főbejárat mellett volt található. A felperes a villanykapcsolót kizárólag az általa használt lépcső mellett kereste, azt nem találta, de elindult a sötét lépcsőn lefelé. A felperes a lépcsőn elesett és megsérült, sarokcsonttörést szenvedett, az alagsorban lakó .. sietett a segítségére. A felperest a mentők kórházba szállították.

A kereseti kérelem és az alperesi ellenkérelem

- [2] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, 1.284.000 forint vagyoni kártérítés, valamint havi 56.880 forint járadék megfizetésére. A járadékigényt élelem feljavítás, háztartási kisegítő, közlekedési többletköltség, gyógyszerköltség, gyógyászati segédeszköz és jövedelemvesztés címén terjesztette elő. A felperes a tőke összeg után kamatot is igényelt. Keresetének jogalapjaként a szerződésen kívüli károkozás általános szabályait, valamint az Országos Építési Szabályzat rendelkezéseit jelölte meg. Álláspontjának indokolásaként előadta, hogy az alperes a villanykapcsolókat nem megfelelő helyre helyezte el, illetve nem szerelt fel automata világítást az alagsori pincerészben, valamint nem zárta le azt a forgalom előtt és nem tett eleget az általában elvárható magatartásnak sem a lépcsőház kivilágítása, a megfelelő fényviszonyok megteremtése körében. A felperes szerint az alperesnek kellett volna gondoskodnia arról, hogy a lépcsőn történő fel- és lejutás balesetveszélyt ne jelentsen. A felperes szerint ennek elmulasztásával az alperes megsértette a felperes testi épség és egészséghez fűződő személyiségi jogát.
- [3] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Az alperes szerint a világítás megfelelően került kialakításra, nincs olyan előírás, amely számára a mozgásérzékelővel ellátott világítás elhelyezését írná elő. Álláspontja szerint más az elvárhatóság szintje egy nyilvános lépcsőház és egy társasházi alagsori pince esetében, ahová általában csak az ott lakók, illetve a pincét egyébként használók

közlekednek.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította és kötelezte őt a perköltség megfizetésére azzal, hogy költségmentessége folytán a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli. Az elsőfokú ítélet indokolása rögzítette, hogy a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes jogellenes és felróható magatartást tanúsított, kárai ezzel okozati összefüggésben keletkeztek. Az elsőfokú bíróság nem értett egyet a felperes azon jogi álláspontjával, hogy minden károkozás jogellenes, így a felperes által elszenvedett kár bekövetkezése önmagában megalapozza a károkozó magatartás jogellenességét. Az elsőfokú bíróság kifejtette: ténylegesen minden károkozás jogellenes, amelyet jogszabály nem enged meg. Ez azonban nem mentesíti a felperest annak igazolása alól, hogy az alperes károkozó magatartást követett el. Az elsőfokú bíróság szerint a felperes álláspontjának elfogadása egyfajta objektív felelősséget alapozna meg. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása értelmében, a károkozó magatartás hiányában vagy okozati összefüggés nélkül nem lehet szó károkozásról. Önmagában a baleset bekövetkezésének ténye nem valósít meg károkozást többlettényállási elem hiányában. Az elsőfokú bíróság szerint a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperes jogszabályokat sértett meg és a kár, valamint a károkozó magatartás között ok-okozati összefüggés áll fenn.
- [5] A bizonyítási eljárás lefolytatása után az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes ezen bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. Az elsőfokú bíróság a baleset helyszínén helyszíni tárgyalást tartott és megállapította, hogy az az alagsori lépcső, ahová a felperes tévedésből lement és ahol balesetet szenvedett, világítás nélkül valóban sötét és közlekedésre alkalmatlan. Ugyanakkor megállapította azt is, hogy az alperes valójában biztosította az alagsori pince, illetve lejárójának mesterséges megvilágítását. Azt is megállapította a helyszíni tárgyalás alapján, hogy az érintett alagsori pince világításának kapcsolóját az alagsori főbejárat mellett helyezték el, amely az alagsori pince bejárati ajtajától mintegy 2 m-re található. Ezt a körülményt azonban nem találta olyan súlyúnak, amely megalapozná az építési szabályzat rendelkezéseinek alperes általi megsértését. Az elsőfokú bíróság szerint a bejárati ajtótól mintegy 2 m-re elhelyezett villanykapcsoló nincs olyan távolságra, hogy az ne lenne könnyedén észrevehető és így a villany ne lenne felkapcsolható. Az elsőfokú bíróság szerint a felperesnek az elvárható magatartás körében meg kellett volna kísérelnie megtalálni a megfelelő villanykapcsolót, mielőtt egy teljesen sötét, kivilágítatlan pincelépcsőn elindul. Az elsőfokú bíróság szerint az ok-okozati összefüggés léte tekintetében megállapítható,

hogy a balesetet nem az okozta, hogy a megvilágítás és a villanykapcsoló elhelyezése nem volt megfelelő, hanem az a felperesi magatartás, hogy ő a számára teljesen ismeretlen, megvilágítás nélküli, sötét pincelépcsőn indult lefelé balesetveszélyes módon anélkül, hogy a villanykapcsolót megkereste volna. Amennyiben a felperes számára kétséges volt, hogy melyik villanykapcsoló tartozik az alagsori pincéhez, ebben az esetben a helyes magatartás az lett volna, hogy kísérletet tesz az alagsori szinten található valamennyi kapcsoló vonatkozásában, nem pedig az, hogy a villany felkapcsolása nélkül elindul a sötét lépcsőn. A jogalap hiányára elfoglalt álláspontjára figyelemmel az elsőfokú bíróság a felperes tételes kárigényeivel nem foglalkozott. Az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, hogy nem volt az alperesnek olyan kötelezettsége, hogy automata kapcsolót szereljen fel, nem volt kötelezettsége a pincerész lezárására sem, mivel nem kellett azt feltételeznie, hogy ott kívülálló harmadik személyek is járhatnak. Az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, hogy a .. Kft. kártérítési felelősségét a jelen perben nem is vizsgálhatta azzal összefüggésben, hogy a Kft. képviselője leküldte a felperest az alagsori irodába anélkül, hogy megfelelő tájékoztatással látta volna el a lejutás módja tekintetében, vagy oda lekísérte volna.

- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest perköltség megfizetésére kötelezte, továbbá úgy rendelkezett, hogy a le nem rótt illetéket a felperes költségmentessége folytán az állam viseli. A jogerős ítélet indokolása a bizonyítási kötelezettség körében rögzítette, hogy a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a bekövetkezett baleset kapcsán milyen kára keletkezett. Ha ez a bizonyítás eredményre vezet, az alperes mentheti ki magát a felelősség alól annak bizonyításával, hogy az adott helyzetben általában elvárható módon járt el, illetve hivatkozhatott a felperes felróható magatartására. Rögzítette: a felperes az alperes jogellenes magatartását a pincelejáró világításának nem megfelelő kialakításában látta megállapíthatónak. A jogerős ítélet szerint tényként volt megállapítható, hogy a lejáróban volt világítás és az üzemképes is volt. Tény volt ugyanakkor az is, hogy a helyismerettel nem rendelkező számára a világítás kapcsolója nehezebben volt felfedezhető.
- [7] Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal abban, hogy önmagában a kár ténye nem alapozza meg a kártérítési felelősséget. A megfelelő kivilágítás kötelezettsége nemcsak az Országos Építési Szabályzatból, hanem a Ptk. 339. § (1) bekezdés szabályaiból is következik. A jogerős ítélet szerint a baleset a felperes önhibájának következménye. Miután a jelen esetben tény az, hogy a lépcsőlejáró működő világítással ellátott volt, a felperes volt, aki azt észlelte, hogy a lejárati sötét és érzékelhette azt, hogy ilyen körülmények közötti használata balesetveszélyt okoz.

Semmilyen kényszer nem volt a felperes irányában arra, hogy az észlelhető veszélyek ellenére a sötét lépcsőn lemenjen. Önmagában az, hogy az alperes nem jelezte feltűnőbben a közös használatú területen lévő kapcsolók közül a perbeli lejáráthoz tartozót, önmagában nem jelent balesetveszélyt. A jogerős ítélet indokolása szerint mindenkinek alapvető érdeke, hogy ne menjen olyan területre, amelyet nem ismer és amelynek veszélyessége már a megközelítéskor is nyilvánvalóan észlelhető. A jogerős ítélet szerint a felperes önhibája volt az, hogy a balesetveszélyt észlelve, annak ellenére megkísérelt az adott lépcsőn lemenni. Helyes eljárásként a jogerős ítélet azt jelölte meg, hogy vagy megkeresi a lépcső világítását működtető kapcsolót vagy visszatérve a .. Kft. magasföldszinti irodájába, segítséget kér. A jogerős ítélet szerint az alperes nem felel azért, hogy az iroda munkatársa nem adott kellő felvilágosítást a másik iroda megközelítését illetően, illetve azt nem jelölték meg egyértelműen.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és közbenső ítélettel az alperes kártérítési felelőssége jogalapjának megállapítását. Álláspontja szerint az eljárt bíróságok a bizonyítási terhet tévesen osztották meg, tévesen értelmezték a jogellenes károkozó magatartás, illetve az okozati összefüggés fogalmát. Álláspontja szerint helyesen a bizonyítási teher megosztása az, hogy a felperesnek igazolnia kell a kárának bekövetkezését, az alperes magatartásának jogellenességét, valamint az okozati összefüggés fennállását, az alperes pedig kimentheti felelősségét jogellenességet kizáró ok bizonyításával. A felülvizsgálati kérelem alapelveként rögzítette, hogy minden károkozás jogellenes, amit jogszabály nem enged meg. Előadta, hogy nem lehet a jogellenesség bizonyításának hiányát a felperes terhére értékelni. A felperes kára a baleset bekövetkezése volt, oka pedig az, hogy a sötét pincében lévő lépcsőn leesett, mindehhez külön jogszabály megszegését nem szükséges bizonyítani. A jelen esetben a felperes igazolta, hogy az adott helyen sötét volt, a pince nem volt belátható, ő keresete a kapcsolót, de azt nem találta meg. A felperes előadta azt is, hogy nem állították, hogy az alperes felelőssége objektív lenne, az alperes mentesülhetett volna a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy mindent megtett a baleset megelőzése érdekében, de ezt nem tudta igazolni, sőt egyértelmű, hogy számolnia kellett olyan személyek megjelenésével az alagsori iroda létére figyelemmel, akik az adott helyszínen járatlanok.
- [9] A felülvizsgálati kérelem foglalkozott a felperes esetleges közrehatásának kérdésével. A felülvizsgálati kérelem szerint a felperes nem hatott közre a baleset bekövetkezésében, kereste a kapcsolót, a balesetnek nem az volt az alapvető kiváltó oka, hogy ő

egyáltalán lement a pincébe, számára nem volt egyértelmű a veszélyhelyzet fennállása, ugyanakkor nem számolhatott azzal, hogy a kapcsoló az udvari bejáratú ajtó mellett található ténylegesen. A felperes szerint nem volt tőle elvárható az, hogy külön segítséget kérjen. A tényleges kapcsoló egy, helyszínt nem ismerő személy számára akár ügyis volt értékelhető, hogy a külső világításhoz vagy a lift előtti világításhoz tartozik. A felperes szerint az alperestől viszont elvárható lett volna, hogy akár automata világítás biztosításával, az adott terület elzárásával vagy a kapcsoló megfelelő kitáblázásával elhárítja a balesetveszélyt.

- [10] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokaira figyelemmel.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] A Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte és megállapította, hogy az alperest a felperest 2012. január 20-án az alperesi társasház lépcsőházában ért baleset káraiért 30 %-os felelősség terheli.
- [12] A Pp. 275. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül.
- [13] Miután a perbeli baleset 2012-ben történt, a jelen perben az 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) szabályait kell alkalmazni. A Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A 76. § értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen . . . a testi épség, az egészség megsértése. A 339. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A 340. § (1) bekezdése értelmében a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget. A 355. § (1) bekezdése értelmében a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A (4) bekezdés szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért

vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

- [14] A 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) 50. § (3) bekezdés d) és g) pontja szerint az építménynek meg kell felelnie a rendeltetési célja szerinti biztonságos használat és akadálymentesség, valamint az élet- és vagyonvédelem alapvető követelményeinek. Az 53. § (2) bekezdés a) pontja értelmében az építménynek megvalósítása és rendeltetésszerű használata során biztosítani kell a helyiségek rendeltetésének megfelelő szellőzési és fűtési, természetes és mesterséges megvilágítási lehetőséget. Az 54. § (1) bekezdés b) pontja szerint az építményt és annak részeit úgy kell tervezni, megvalósítani, ehhez az építési terméket, építményszerkezetet és beépített berendezést úgy kell megválasztani és beépíteni, hogy a rendeltetésszerű használatához biztonságos feltételeket nyújtsanak és ne okozzanak balesetet, sérülést.
- [15] A Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása - ha törvény eltérően nem rendelkezik -, a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkészett voltának következményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. A 164. § (1) bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítani, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A 213. § (3) bekezdése szerint, ha a keresettel érvényesített jog fennállása és a felperest ennek alapján megillető követelés összege (mennysisége) tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását ítélettel előzetesen is megállapíthatja (közbenső ítélet).
- [16] A Kúria álláspontja szerint az eljáró bíróságok helytállóan ítélték meg a jelen perben a bizonyítási teher kérdését, alapvetően a felperes bizonyítási körébe tartozik annak igazolása, hogy kárt szenvedett és ez az alperes jogellenes magatartásával áll okozati összefüggésben. Az alperes számára pedig annak lehetősége adott, hogy felelősségét kimentse azzal, hogy a tőle elvárható magatartást tanúsította.
- [17] A jogerős ítélet az elsőfokú ítélettel egyezően úgy foglalt állást, hogy a baleset alapvetően a felperes önhibájából következett be,

tekintettel arra, hogy a felperes egy jól érzékelhető módon sötét, kivilágítás nélkül, közlekedésre alkalmatlan, számára ismeretlen lépcsőn indult el anélkül, hogy a villanykapcsolót érdemben megkereste volna. A Kúria egyetértett a jogerős ítélettel abban, hogy az alperesnek nem volt olyan kötelezettsége, hogy ezt a lejáratot automata világítással lássa el vagy azt eleve lezárja a közlekedés lehetősége előtt.

- [18] A Kúria ugyanakkor nem értett egyet a jogerős ítélet azon megállapításával, hogy a baleset bekövetkezése kizárólag a felperes önhibájára lenne visszavezethető. A Kúria szerint az adott területen is a megfelelő feltételek megteremtése a balesetmentes közlekedéshez a társasház kötelezettsége, tekintettel az alagsorban lévő irodára. Összességében az alperes részéről igenis számolni kellett annak lehetőségével is, hogy az adott helyen is akár kívülálló, a helyszínen pontos ismeretekkel nem rendelkező személyek is közlekedhetnek. Az egyértelműen megállapítható volt, hogy világítás hiányában a lépcsőn balesetveszély nélkül közlekedni nem lehet. Az összes körülmény mérlegelésével a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az adott lépcsőhöz található kapcsoló pontos helyéről egyértelmű tájékoztatás a helyismerettel nem rendelkezők számára nem volt, tábla, felirat nem jelezte, hogy az adott lépcsőhöz tartozó kapcsoló pontosan hol található. Ez a Kúria szerint az alperes részéről felróható magatartásként értékelhető.
- [19] Ugyanakkor a Kúria is megállapította, hogy a felperes sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Amikor a felperes egy, számára ismeretlen és sötét helyen találja magát, elvárható lett volna tőle a villanykapcsoló alaposabb keresése, illetve az, hogy segítséget kér a céljának eléréséhez, akár a .. Kft. magasföldszinti irodájába is visszatérve. Összességében a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a felperes közrehatott ugyan a baleset bekövetkezésében, de nem kizárólagosan önmaga okozta azt. A Kúria ezért a Ptk. 340. §-a alapján kármegosztásra látott lehetőséget az összes körülmény mérlegelésével, 30 - 70 % arányban a felperesre terhesebben.
- [20] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte és a jogalapra vonatkozó közbenső ítéletével megállapította, hogy a bekövetkezett balesetért 30 %-ban az alperest, 70 %-ban pedig a felperest terheli a felelősség. A kár összegszerűségének megállapítása az eljárás folytatása során lehetséges.
- [21] A Kúria a közbenső ítélet meghozatalára figyelemmel a peres felek felülvizsgálattal kapcsolatos eljárási költségét csupán megállapította a rendelkező rész szerint, a perköltség viseléséről az eljárást érdemben befejező határozatban kell majd döntení.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [22] 1959. évi IV. törvény 75. § (1) bekezdés, 76. §, 339. § (1) bekezdés, 340. §, 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 50. § (3) bekezdés, 53. § (2) bekezdés a) pont, 54. § (1) bekezdés b) pontja, Pp. 3. § (3) bekezdés, 164. § (1) bekezdés, 206. § (1) bekezdés, 213. § (2) bekezdés

Záró rendelkezés

- [23] A Kúria felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2016. április 20.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k.
előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Vné

tisztviselő